

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 146. Vtrum Angelus possint localiter moueri, non sulum in tempore diuisibili, sed etiam in instanti indiuisibili.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

20. Ad 1. Concedo antecedens, & nego consequentiam. Corpora commensurantur locis, in quibus sunt, iisque continentur, ita vt vna pars corporis sit in vna parte loci, alia in alia parte loci. At angeli non commensurantur locis, in quibus sunt, nec locis continentur, sed continent loca, siquidem angelus indiuisibilis occupat locum diuisibilem, illumque continet, cum sit totus in toto, & totus in qualibet parte loci. Proportionaliter motus corporis debet commensurari loco, ita vt corpus per motum prius occupet priorem, & propinquior partem loci, deinde posteriorem. At motus angeli non debet commensurari loco, sed potest angelus ita moueri, vt non prius, sed simul occupet priorem, & propinquior partem, ac posteriorem, & distantior partem loci, vt explicatum est n. 11. & 12.

21. Ad 2. Concedo maiorem, & distinguo minorem: ordo vniuersi postulat in omnibus, vt actio non propagetur ab extremo ad extremum, absque eo quod prius tempore propagetur per medium, nego: absque eo quod vel prius, vel simul tempore propagetur per medium, concedo; & distinguo eodem pacto consequens. Ordo vniuersi postulat quidem, vt actio non propagetur ab extremo ad extremum, absque eo quod prius, vel simul tempore propagetur per medium, at non postulat, vt qualibet actio prius tempore propagetur per medium: de facto enim actio illuminatiua non prius, sed simul tempore propagatur per medium, & peruenit ad extremum: ergo proportionaliter ordo vniuersi postulat quidem, vt mobile non transeat ab extremo ad extremum, nisi prius, vel simul transeat medium, occupando omnia loca intermedia, sed non postulat, vt quodlibet mobile prius tempore occupet medium, quam perueniat ad extremum. Ratio, quare corpora debeant prius peruenire ad medium, quam ad extremum, spiritus autem, siue angeli possint non prius, sed simul tempore occupare medium, ac extremum, allata est in resp. ad 1. num. 20.

22. Ad 3. nego sequelam. Angelus potest moueri ab extremo ad extremum, non prius, sed simul occupando medium, cum naturali virtute potest occupare simul totum medium. Cum autem medium est tantæ magnitudinis, vt angelus non possit simul occupare totum medium, debet prius occupare vnâ partem medij, quam aliam. E. g. si angelus posset simul occupare spatium centum palmorum, sed non maiorem, posset moueri ad palmum centesimum, non prius, sed simul occupando 99. palmos intermedios, at non posset moueri ad palmum ducentesimum, nisi prius, perueniret ad palmum centesimum: alioquin simul occuparet spatium ducentorum palmorum, quod supponitur esse supra naturalem virtutem talis angeli; sed angelus non potest simul occupare totum spatium à cœlo empyreo ad terram; ergo non potest à cœlo empyreo descendere ad terram, nisi prius transeat per me-

diūm. Quia verò angeli perfectiores possunt naturaliter occupare loca maiora, quam imperfectiores, idcirco possunt ab vno loco transire ad alium locum distantiorē, non prius transeundo per medium, ad quem angeli imperfectiores naturali virtute transire nequeunt, non prius pertransito medio.

23. Ad 4. distinguo maiorem: Angelus, dum est in termino ad quem, ita vt immediatè ante non fuerit in termino ad quem, sed in termino à quo, non mouetur motu non continuo, nego; dum est in termino ad quem, ita vt immediatè etiam ante fuerit in termino ad quem, non mouetur, sed est motus, concedo. Moueri motu non continuo ad aliquem terminum est primò esse id eo termino, ita vt immediatè ante mobile non fuerit in eo termino, sed in termino à quo: ergo cum angelus, qui immediatè ante non erat in hoc spatio bipalmari e. g. sed in spatio proximo, primò est in tali spatio bipalmari, mouetur motu non continuo ad tale spatium, & primò est motus ad tale spatium. Nec repugnat, quod aliquis, dum mouetur motu non continuo, sit etiam, primo motum: imò moueri motu non continuo includit primò esse motum, vt docet Sanctus Thomas in hoc art. in resp. ad 3. e. g. aer dum illuminatur, primò est illuminatus. At quod mouetur motu continuo, priusquam sit motum, & sit in termino ad quem, mouetur, & transit per medium, & tunc est in parte termini à quo, & in parte termini ad quem, vt magis explicatum est quæst. 144. num. 26., & 32. in resp. ad 5.

QVÆSTIO CXLVI.

Virum Angelus possit localiter moueri, non solum in tempore diuisibili, sed etiam in instanti indiuisibili?

S. Tho. q. 53. art. 3.

1. **V**idetur angelus posse moueri in instanti indiuisibili: primò quia mutatio, quæ fit tota simul, necessariò fit in instanti indiuisibili; sed angelus, si vult, potest motu non continuo mutare totum locum simul, relinquendo simul totum locum, in quo antea erat, & acquirendo locum proximum, vt dictum est quæst. 145. num. 11. ergo angelus potest moueri, & mutare locum in instanti indiuisibili.

2. Secundo angelus, qui toto aliquo tempore fuit in aliquo loco, in eoque quieuit, in instanti indiuisibili sequente immediatè post illud tempus potest pro libito relinquere illum locum, & se constituere in loco proximo: sed cum primò se constituit in loco proximo, relicto loco priori, in quo ante quiescebat, mouetur: ergo potest angelus moueri in instanti indiuisibili.

3. Ter:

3. Tertio si aliqua mutatio materialis fit in instanti, etiam motus localis angeli debet, vel potest fieri in instanti; sed aliqua mutatio materialis, puta illuminatio, fit in instanti; ergo etiam motus localis angeli fit in instanti.

4. Quarto quanto virtus motoris est maior, & mobile, ac medium minus resistunt motui, tanto motus est velocius; sed virtus motiva, qua angelus mouet se ipsum, est improporcionabiliter maior virtute motiva cuiuslibet corporis: angelus autem nullam habet resistentiam ad motum, ac medium corporeum puta aer non resistit motui angelorum: ergo velocitas motus angelici est improporcionabiliter maior velocitate cuiuslibet motus corporei; sed si angelus moueretur in tempore diuisibili, velocitas motus angelici non esset improporcionabiliter maior velocitate cuiuslibet motus corporei; ergo angelus non mouetur in tempore diuisibili, ac proinde mouetur in instanti indiuisibili. Probatur vltimum assumptum. Nam omnis motus, qui fit in tempore diuisibili, habet proportionem velocitatis ad quemlibet alium motum factum in tempore diuisibili: e. g. si angelus vno momento moueatur per milliare, homo autem conficiat milliare mille momentis, motus angeli tanto erit velocior, quanto minori tempore conficit e quale spatium, nimirum milliare: sed angelus conficit milliare tempore millies minore: ergo motus angeli erit milluplo velocior motu hominis. Et quia omne determinatum tempus minus, habet proportionem ad quodlibet determinatum tempus maius, siquidem quodlibet determinatum tempus minus finitum sumptum potest adæquare, vel excedere quodlibet tempus maius: ideo quælibet velocitas motus facti in tempore habet proportionem cum quælibet alia velocitate motus facti, in tempore.

5. Quinto si angelus mouetur non continue toto aliquo tempore, in vltimo instanti illius temporis est in termino ad quem: ergo ante illud instans erat in loco proximo, qui est terminus a quo; ergo vel in parte illius temporis erat in parte illius loci, in alia parte temporis erat in alia parte loci, ac sic mouebatur continue, quod est contra suppositum; vel toto tempore erat in toto loco proximo, & sic non mouebatur: nam quod toto aliquo tempore est in aliquo toto loco, & non prius in vna parte illius loci, deinde in alia, non mouetur, sed quiescit: ergo solum mouetur in vltimo instanti illius temporis, ac proinde motus angeli non continuus fit in instanti.

6. Respondeo, quod angelus potest intelligi tripliciter moueri. Primo potest intelligi moueri motu continuo, & diuisibili iuxta continuitatem, & diuisibilitatem temporis, ac spatij, ita vt prima parte temporis acquirat primam partem spatij, secunda parte temporis secundam partem spatij &c. Secundo potest intelligi moueri in tempore diuisibili, sed motu

non continuo, neque diuisibili iuxta continuitatem temporis, ac spatij, sed discreto, ita vt vna parte temporis acquirat, non successiue, sed totam simul vnam partem spatij, & sequente parte temporis acquirat non successiue, sed simul totam sequentem partem spatij. Tertio potest intelligi moueri in instanti indiuisibili, ita vt in eo relinquat locum, quem habet, & acquirat locum proximum diuisibilem, puta, cum tempore præcedente fuerit in loco palmari, in instanti indiuisibili terminatio talis temporis relinquat talem locum palmarem, & acquirat alium locum proximum similiter palmarem.

7. Hoc supposito, quæst. 144. num. 24. cum S. Thoma diximus angelum posse moueri tum motu continuo, ac proinde in tempore diuisibili, tum non continuo: sed non satis explicauimus, vtrum motu non continuo possit moueri solum in tempore diuisibili, an solum in instanti indiuisibili, an vtroque modo, hoc est tum in tempore diuisibili, tum in instanti indiuisibili, ideoque hanc quæstionem debemus hic examinare.

8. Tres sunt sententiæ. Prima S. Thomæ art. 2. & 3. huius 53. quæstionis docet angelum posse moueri motu non continuo, sed non in instanti indiuisibili, ac proinde solum in tempore diuisibili.

9. Secunda sententiæ, quæ tribuitur Hibernico, docet angelum posse moueri solum in instanti indiuisibili, ac proinde motu non continuo, ac non posse moueri in tempore, neque motu continuo, neque motu non continuo.

10. Tertia, quam sequitur Suarez lib. 4. de angelis, cap. 20. docet angelum posse moueri, tum in tempore diuisibili, motu vel continuo, vel non continuo, prout voluerit, tum in instanti indiuisibili.

11. Dicendum cum Sancto Thoma: Angelus non potest naturaliter moueri in instanti indiuisibili, ac proinde etiam cum mouetur motu non continuo, mouetur in tempore diuisibili.

Probatur. Nam angeli propter suam limitationem non possunt moueri velocius, & velocius in infinitum; sed si possent moueri in instanti indiuisibili, possent moueri velocius & velocius in infinitum: ergo. Probatur minor: nam si possent moueri in instanti indiuisibili, possent in instanti indiuisibili acquirere spatium determinatum, puta spatium palmare: sed si possent in instanti acquirere de nouo spatium palmare, possent moueri velocius, & velocius in infinitum: ergo. Probatur minor: nam si in instanti indiuisibili possent de nouo acquirere spatium palmare, possent a fortiori in quælibet temporis particula acquirere spatium palmare, cum quælibet temporis particula sit maior instanti, ac contineat saltim in potentia plura instantia; sed si in quælibet particula temporis possent acquirere spatium palmare, possent moueri velocius, & velocius in infinitum: ergo.

Probatur minor; nam si in qualibet particula temporis possunt acquirere spatium palmare, possunt spatium palmare acquirere in tanta particula, & in dimidio talis particulae, & in dimidio dimidiae, & sic in infinitum, cum omnes tales particulae temporis minores, & minores in infinitum sint maiores instanti; sed si idem spatium possunt acquirere tempore sic minori, & minori in infinitum, possunt moueri velocius & velocius in infinitum; nam motus, quo æquale spatium conficitur tempore duplo minori, est duplo velocior; ergo dimidio tanti temporis, & dimidio dimidij in infinitum, possunt moueri velocius, & velocius, & velocius in infinitum. Si verò tempore duplo minori, & minori in infinitum possunt acquirere primum palmum, possunt etiam acquirere secundum, tertium, quartum &c. & sic in infinitum; ergo quodlibet spatium possunt pertransire tempore minori, & minori in infinitum, ac proinde velocitate maiori, & maiori in infinitum; ergo ut angeli possint moueri tanta velocitate, & non maiori, necesse est, ut tantum spatium determinatum possint acquirere tanto determinato tempore, ac non minori, ac proinde non possint illud determinatum spatium acquirere in instanti indiuisibili, quod est minus quolibet determinato tempore, etiam minori, & minori in infinitum.

12. Infertur, quod quia angelus perfectior potest moueri velocius, quam imperfectior, potest æquale spatium acquirere tempore minori, quam imperfectior; e. g. si angelus A. potest acquirere spatium palmare tanto tempore, ac non minori, angelus B. perfectior spatium palmare poterit acquirere tempore minori, & si possit acquirere dimidio tempore, poterit moueri dupla velocitate.

13. Dices: si angelus in tempore diuisibili mouetur, & acquirit spatium palmare totum simul, in secunda parte talis temporis angelus est in loco, in quo erat in prima parte eiusdem temporis; sed mobile quando est in eodem loco, in quo erat prius, non mouetur; ergo angelus in secunda parte talis temporis non mouetur; sed cum etiam prima pars talis temporis sit diuisibilis, potest eodem argumento ostendi, quod angelus in secunda parte illius non mouetur, & sic in infinitum; ergo non mouetur toto tempore diuisibili, si acquirit omnes partes loci simul; ergo ut moueatur tempore diuisibili, debet acquirere partes loci successiue, ac proinde motu continuo, & ut moueatur motu non continuo, debet moueri in instanti indiuisibili.

14. Respondeo, negando suppositum, quod nimirum in tempore, seu duratione angelica, qua angelus acquirit de nouo locum palmarem totum simul, dentur partes actuales, ac dico, quod dantur solum partes potentiales, ut explicauimus quæst. 40. Phys. sed ad hoc, ut in vna parte temporis moueretur, in alia non moueretur, deberent dari actu pars, & pars;

ergo falsum est, quod non moueatur in toto illo tempore, sed in vna parte moueatur, in alia non. Si autem secunda pars distingueretur actu à prima parte, tunc non moueretur toto illo tempore, sed solum in prima parte illius temporis. At si motus esset continuus, & prima pars temporis distingueretur actu à secunda, moueretur tum in prima parte, tum in secunda, ac in prima parte temporis angelus acquireret primam medietatem spatij, in secunda acquireret secundam medietatem. Hæc sunt satis difficilia, quia includunt difficultates maximas circa compositionem continui.

15. Ad 1. distinguo maiorem: mutatio, quæ fit tota simul, debet, vel potest fieri in instanti indiuisibili, nisi hoc ipsum superet virtutem agentis, concedo; si hoc ipsum superet virtutem agentis, nego maiorem; concedo minorem; & nego consequentiam. Mutatio, quæ fit tota simul, debet, aut saltem potest fieri in instanti indiuisibili, nisi hoc ipsum, quod est facere talem mutationem in instanti indiuisibili, excedat virtutem agentis; si autem hoc ipsum excedat virtutem agentis, non potest, nec debet fieri in instanti indiuisibili; sed acquirere locum diuisibilem determinatum, puta palmare in instanti indiuisibili excedit virtutem angeli; siquidem angelus propter suam limitationem locum determinatum, puta palmarem, non potest acquirere tempore minori, ac minori in infinitum, ac multo minus in instanti indiuisibili, alioquin posset moueri velocius, & velocius in infinitum, ut dictum est num. 12. ergo.

16. Ad 2. nego maiorem, quod nimirum angelus, qui toto tempore quieuit in aliquo loco, in instanti post illud tempus potest relinquere illum locum, & acquirere proximum. Iam enim ostensum est hoc esse naturaliter angelo impossibile. Non potest igitur moueri, & locum mutare, nisi post illud instans.

17. Ad 3. nego maiorem. Licet illuminatio, & quædam aliæ mutationes corporales possint fieri in instanti indiuisibili, tamen motus localis angeli non potest fieri in instanti indiuisibili ex ratione allata, quia nimirum angelus non potest naturaliter se mouere localiter velocius, & velocius in infinitum.

18. Ad 4. nego minorem, quod nimirum virtus motiua angeli in ordine ad velocitatem motus sit improporcionabiliter maior, quam quælibet virtus motiua corporea: siquidem velocitas, qua angelus mouet se ipsum, habet proportionem cum velocitate, qua formica mouet se ipsam; sicut tempus, quo angelus conficit tantum spatium, habet proportionem cum tempore, quo formica conficit spatium æquale.

19. Ad 5. Concedo antecedens, & nego consequentiam, ac dico, quod si angelus mouetur non continuè toto aliquo tempore, & in ultimo instanti illius temporis est in termino ad quem, etiam in tempore immediatè antecedentem.

cedenti, est in termino *ad quem*; sed quia primò est in termino *ad quem*, ita vt ante illud tempus non esset in termino *ad quem*, sed in termino *à quo*, toto illo tempore mouetur. Si verò opponatur, quod saltem in secunda parte illius temporis non mouetur, quia est in loco, in quo erat in prima parte temporis; Respondeo, negando suppositum, quod nimirum in tempore, quo primò est in aliquo loco, dentur partes actuales, vt explicatum est num. 14.

QVÆSTIO CXLVII.

Virum in motu locali Angeli uterque terminus, nimirum tum terminus à quo, tum terminus ad quem debeat esse positiuus?

1. Videtur angelus posse moueri, non solum à termino positiuo ad positiuum, puta ab vno loco in alium, sed etiam à termino negatiuo ad positiuum, & à termino positiuo ad negatiuum. Angelus enim existens in spatio palmari, remanendo in eodem spatio palmari, potest etiam occupare aliud spatium palmare proximum; sed per talem motum à negatione existendi in secundo palmo mouetur ad existendum in secundo palmo; ergo mouetur à termino negatiuo ad positiuum. Rursus angelus existens in spatio bipalmari, potest remanere in vno palmo, & desinere esse in altero palmo; sed tunc ab existendo in tali palmo mouetur ad non existendum in eodem palmo; ergo à termino positiuo mouetur ad negatiuum.

2. Secundo anima rationalis existens in corpore humano, cum digitus abscinditur, amittit vnionem cum illo digito, ac proinde ab vnione cum digito mutatur ad negationem talis vnionis, & à termino positiuo ad negatiuum: cum per nutritionem acquirit vnionem cum alijs partibus, quas acquirit, mutatur à negatione vnionis cū talibus partibus, ad vnionē cū iisdem partibus, ac proinde à termino negatiuo ad positiuum; ergo à pari.

3. Respondeo ex Aristotele 5. metaphys. t. 7. triplicem posse dari mutationem. Prima est à termino positiuo ad positiuum, quam vocat à *subiecto in subiectum*, vt cum aqua ex calida fit frigida, vel ex frigida fit calida. Secunda est à termino negatiuo ad positiuum, quam vocat à *non subiecto in subiectum*, vt cum aer ex tenebroso, seu non lucido fit lucidus. Tertia est à termino positiuo ad negatiuum, quam vocat à *subiecto in non subiectum*, vt cum aer ex lucido fit tenebrosus, seu non lucidus. Quæritur igitur, vtum angelus per motum localem semper moueatur à termino à quo positiuo in positiuum, an possit etiam aliquando moueri à termino purè negatiuo ad positiuum, vel à termino positiuo ad negatiuum?

4. Prima sententia, quam Suar. lib. 3. de Angelis cap. 16. num. 1. tribuit Bassolio in 2. dist. 2. quæst. 4. art. 1. docet angelum semper moueri localiter à termino positiuo ad positiuum.

5. Secunda sententia Suar. ibidem nu. 2. docet angelum posse moueri localiter omnibus tribus dictis modis, nimirum tum à termino positiuo ad positiuum, tum à negatiuo ad positiuum, tum à positiuo ad negatiuum.

6. Dicendum primò cū Suario contra Bassolium: angelus non solum potest moueri à loco ad locum, amittendo vnum locum extrinsecum, & acquirendo alium, sed etiam potest moueri à non loco ad locum, nullum amittendo locum, in quo ante esset, & solum acquirendo locum extrinsecum, in quo ante non erat, & à loco in non locum, amittendo aliquem locum extrinsecum, in quo ante erat, & nullum acquirendo locum extrinsecum, in quo ante non erat.

7. Probat, & explicat: & primò ostenditur, quod angelus possit moueri à loco ad locum, amittendo locum, in quo erat, & acquirendo locum, in quo non erat. Angelus enim existens in loco palmari e. g. potest relinquere locum palmarem, in quo erat, & acquirere alium locum palmarem proximum. Addo, quod potest moueri, relinquendo totum locum, in quo erat, & acquirendo locum contradistinctum: vt si relinquat totum palmum, in quo erat, acquirendo palmum proximum contradistinctum. Potest etiam moueri, relinquendo solam partem loci, in quo erat, & acquirendo aliquem locum, in quo non erat: vt cū non relinquit totum palmum, in quo erat, sed solum semipalmum, & acquirit semipalmum proximum. In vtroque casu mouetur à loco ad locum, à termino positiuo ad positiuum, relinquendo vnum terminum, & locum, & acquirendo alium.

8. Secundo ostenditur, quod angelus possit moueri à non loco ad locum, acquirendo locum extrinsecum, in quo ante non erat, & non relinquendo vllum locum extrinsecum, in quo ante esset. Vt enim q. 14. num. 11. cum S. Thoma, alijsque communiter dictum est contra Bassolium, Angelus non necessario est in loco adæquato, sed potest se liberè constituere in loco minori, & minori in infinitum, & etiam in puncto. Ponamus igitur, quod locus adæquatus angeli sit sphericus, cuius sphaeræ diameter sit centumpalmaris, ac angelus liberè se constituerit in loco spherico minori, cuius sphaeræ diameter sit decempalmaris. Angelus remanens in illa sphaera minori, potest se liberè quodammodo extendere ad locum suum adæquatum, hoc est ad locum sphericum maiorem, cuius sphaeræ diameter sit centumpalmaris; sed in hoc casu mouebitur ad occupandum locum maiorem, nihil amittendo loci, in quo ante erat; ergo mouebitur à negatione loci